

ผีปะกำ : คติความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษของชาวไทย-กวย(ฮ่วย)เลี้ยงช้าง จังหวัดสุรินทร์

นายสมหมาย ชินนาค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามนุษยวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๕

ISBN ๕๗๔- ๖๓๔ - ๓๒๑ - ๑

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16998595

PHI PA KAM : THE BELIEF IN ANCESTOR SPIRITS OF THAI-KOUY (SOAI) MAHOUT,
SURIN PROVINCE

Mr. Sommai Chinnak

ศูนย์วิทยพัทยากร

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974 - 634 - 321 - 1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผีปะกำ : คติความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษของชาวไทย-กวย(ส่วย) เลี้ยวช้าง
จังหวัดสุรินทร์

โดย

นายสมหมาย ชินนาค

ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์

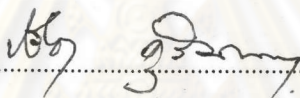
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

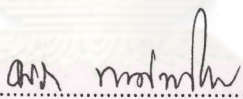
(ศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

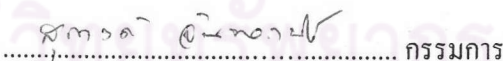
..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุ้มจันทร์พันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุगत จันทวานิช)

ศูนย์วิจัยศึกษาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สมหมาย ชินนาค: ผีปะกำ : คติความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษของชาวไทย-กวย (ส่วย)
เถียงช้าง จังหวัดสุรินทร์ (PHI PAKAM : THE BELIEF IN ANCESTOR SPIRITS OF
THAI-KOUY (SOAI) MAHOUT, SURIN PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา: รศ. ดร.อมรา พงศาพิชญ์,
276 หน้า. ISBN 974-634-321-1

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ผีปะกำ: คติความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษของชาวไทย-กวย (ส่วย)
เถียงช้าง จังหวัดสุรินทร์" ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคติความเชื่อและการเปลี่ยนแปลงของระบบ
ความเชื่อเรื่องผีปะกำ ผลการศึกษาได้ตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังต่อไปนี้

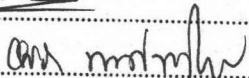
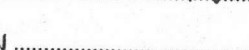
ประการแรก พบว่าผีปะกำอันเป็นผีประจำอยู่ในหนึ่งปะกำ (บ่วงบาศสำหรับคล้องช้างป่า) นั้น
ชาวกวยเถียงช้างเชื่อว่าระกอบด้วยวิญญาณ 2 ประเภทด้วยกัน คือ "พระครู" ซึ่งเป็นวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ที่มี
สถานภาพเทียบเท่าเทพ และวิญญาณของบรรพบุรุษในสายตระกูลที่เกษมหมอช้าง พวกเขาเชื่อว่าผีปะกำ
สามารถให้คุณและให้โทษแก่มนุษย์ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการเซ่นสรวงบูชาอยู่เสมอ ผลการศึกษายังพบว่า
ความเชื่อนี้มี ได้มีอยู่เฉพาะในกลุ่มชาวกวยเถียงช้างเท่านั้น หากยังมีแพร่หลายในกลุ่มชนพื้นเมืองที่มีอาชีพ
คล้องช้างตามภูมิภาคต่าง ๆ ด้วย ขณะเดียวกันหมอช้างในราชสำนักที่นับถือพระพิฆเนศวร์ ซึ่งหมอช้างชาว
กวย และหมอช้างพื้นเมืองบางกลุ่ม ไม่รู้จักนั้น ก็รับรู้และนับถือผีปะกำด้วยเช่นกัน

ประการที่สอง พบว่าระบบความเชื่อเรื่องผีปะกำสะท้อนให้เห็นถึงระบบอำนาจของผู้อาวุโสใน
สายตระกูลได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ความเชื่อเรื่องผีปะกำเป็นคติความเชื่อในลักษณะการถ่ายโอนอำนาจจาก
ผีบรรพบุรุษไปสู่ผู้อาวุโสในสายตระกูล ทำให้ผู้อาวุโสได้รับความเคารพเชื่อฟังจากสมาชิกในตระกูล เป็นผู้นำ
ในการระกอบพิธีเซ่นสรวงผีปะกำ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งการทุกอย่างในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับผีปะกำ

ประการที่สาม พบว่าคติความเชื่อเรื่องผีปะกำ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโครงสร้างสังคม
ส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดระเบียบทางโครงสร้างเศรษฐกิจ และการควบคุมการใช้ทรัพยากรของ
ชุมชน บทบาทของเพศชายและเพศหญิง การจัดระเบียบครอบครัว เครือญาติและสายตระกูล ตลอดจนคติ
ความเชื่อของพุทธศาสนา นิกายเถรวาท ลัทธิพราหมณ์ และความเชื่อเรื่องผีลึกลับ ๆ ในชุมชน

อย่างไรก็ตาม พิธีกรรมความเชื่อเรื่องผีปะกำที่ดำรงอยู่ในชุมชนทุกวันนี้ ยังคงทำหน้าที่
ตอบสนองความต้องการของชุมชนใน 2 ระดับคือ ระดับครอบครัว และระดับปัจเจกบุคคล ในระดับ
ครอบครัว ผีปะกำตอบสนองต่อการสืบต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เห็นได้จากพิธีกรรมเกี่ยวกับวงจรร
ชีวิต ซึ่งยังคงมีการเซ่นผีปะกำอยู่ และมีพิธีกรรมเกี่ยวกับการพาช้างไปเที่ยวเพิ่มขึ้นมา ส่วนระดับ
ปัจเจกบุคคล ก็พบว่าจะมีการเซ่นผีปะกำกันบ่อย เมื่อถูกหลานเจ็บไข้ได้ป่วย และแก้บนในเรื่องต่าง ๆ ที่
เกี่ยวกับปัญหาความคับข้องใจส่วนบุคคล ซึ่งนับว่าจะทวีมากขึ้นเรื่อย ๆ

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา มานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C630651 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEY WORD: PHI PAKAM/ ANCESTOR SPIRITS/ THAI-KOUY/ MAHOUT/ SURIN

SOMMAI CHINNAK : PHI PAKAM : THE BELIEF IN ANCESTOR SPIRITS OF THAI-KOUY (SOAI) MAHOUT, SURIN PROVINCE. THESIS ADVISOR :

ASSO. PROF. AMARA PONGSAPICH, Ph.D., 276 pp. ISBN 974-634-321-1

The Study of "Phi Pakam. : the Belief in Ancestor Spirits of Thai-Kouy (Soai) Mahout, Surin Province" describes different aspects of the belief of Thai-Kouy Mahout by tracing historical account of the belief, and their relation with the changing social structure.

First, it was found that Phi Pakam is the spirit inhabiting in the Nang-Pakam (noose for catching wild elephants) respected by mahouts and elephants keepers. There are 2 spirits in the Phi Pakam; the Prakroo (teacher of Mahouts) and the spirits of the ancestors of the elephant shaman family. They Believes that Phi Pakam is powerful and can bring people good or bad luck. Therefore, they usually have a ceremony to worship Phi Pakam. Furthermore, the belief in Phi Pakam is also found among other local ethnic groups who keep elephants. But while belief in Phi Pakam appears in the royal elephant-related belief together with Brahmanistic belief, the local ethnic groups who worship Phi Pakam do not worship Brahmin god associated with elephant, Phra Phikanet.

Secondly, There is a relationship between the belief in Phi Pakam and family power structure. The spirit of Phi Pakam is transferred to senior member of the family, who then become respected and leads all ritual activities of Phi Pakam ceremonies.

Thirdly, it was also found that the belief in Phi Pakam reflects the social and economic structures of the communities. The belief in Phi Pakam helps control natural resources, behaviour of the family members, and seniority system. The belief in Phi Pakam also demonstrates the syncretism of Theravada Buddhism, Brahmanism, and the beliefs in spirits of the communities.

Nevertheless, Phi Pakam belief and ritual which still exist today fulfil the needs of Kouy communities at 2 levels. At the community/family level, belief in Phi Pakam helps maintain family relations. Rites of passage of family members include worship of Phi Pakam. Furthermore worship of Phi Pakam is also required prior to leaving the village on an elephant urban trip (pa chang pai thiew) for successful trip. At the individual level Phi Pakam is worshipped in case of sickness and for personal well-being of individuals.

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขาวิชา..... มานุษยวิทยา

ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติสด.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เอาใจใส่ ให้ความสำคัญและข้อคิดเห็นต่างๆของการวิจัยมาด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. สุภางค์ จันทวานิช กรรมการสอบ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับกำลังใจและกำลังใจที่ได้รับจากน้องแป้ว เพื่อนร่วมทางและกัลยาณมิตร ซึ่ง คงจะไม่เกินความจริงนัก หากจะกล่าวว่าเธอคือ “ครึ่งหนึ่งของความสำเร็จ” ในครั้งนี้

ขอขอบคุณหอมภา แสนดี หลวงปู่ลี สีลเตโช พระอาจารย์หาญ ปัญญาโร ผู้ใหญ่ดา-แม่มา จงใจงาม ป้าแป แปดำ ตลอดจนหมอช้างและชาวบ้านตากกลางทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบข้อซักถาม รวมทั้งให้ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ขอขอบคุณคุณพิทยา หอมไกรลาศ และมูลนิธิคนรักช้าง ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลและรูปภาพบางส่วน ขอขอบคุณ พี่จี๊ด พี่สาวผู้ที่เป็นห่วงเป็นใย “น้องเล็ก” คนนี้เสมอมา ขอขอบคุณพี่ธำรงค์ ที่ช่วยเหลือแนะนำด้านงานคอมพิวเตอร์มาโดยตลอด และขอขอบคุณหม่อม เจ้าของคอมพิวเตอร์มา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณเจ้าของผลงานทุกชิ้นที่ได้ถูกนำมาอ้างอิงในครั้งนี้ ทั้งที่ได้ระบุนามและไม่ได้ระบุนามไว้ ท่านคือ “ผู้มาก่อน” ที่ทำให้ “ผู้มาทีหลัง” เช่นข้าพเจ้า ได้อาศัยเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานชิ้นนี้ขึ้นมา

ขอขอบใจบุญบุญ และนกุสูก แมวผู้น่ารัก ซึ่งความน่ารักและความซุกซนได้ก่อให้เกิดรอยยิ้มและเสียงหัวเราะอยู่เสมอยามเมื่อต้องเผชิญกับความเคร่งเครียดกับการทำงาน

นอกจากนี้ขอขอบคุณทุกๆท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ทั้งทางด้านกำลังใจและกำลังใจ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ในท้ายที่สุดนี้ ความสำเร็จทั้งหลายทั้งปวงก็ขอมอบแด่คุณพ่อหอมและคุณแม่คำเพียร ชินนาค ผู้ที่เอาใจใส่ห่วงหาอาทรลูกคนนี้ตลอดมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สมหมาย ชินนาค

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง
 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ
 กิตติกรรมประกาศ..... ฉ
 สารบัญตาราง..... ฉ
 สารบัญแผนที่..... ค
 สารบัญรูปภาพ..... ต

บทที่ ๑

บทนำ..... ๑
 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... ๑
 วัตถุประสงค์..... ๔
 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... ๔
 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... ๔
 สมมติฐานในการศึกษา..... ๑๒
 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา..... ๑๓
 ระเบียบวิธีวิจัย..... ๑๘
 เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล..... ๑๘
 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล..... ๒๐
 ขอบเขตของการศึกษา..... ๒๐
 ระยะเวลาในการศึกษา..... ๒๐
 นิยามศัพท์..... ๒๑

บทที่ ๒

ชีวิตและพัฒนาการทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในประเทศไทย..... ๒๓
 ชาติกำเนิด..... ๒๓
 ภาษา..... ๒๓
 ประชากร..... ๒๖
 คำเรียกชื่อกลุ่ม : ภาพสะท้อนของขบวนการต่อสู้เพื่อเผ่าพันธุ์..... ๒๘
 “สวย” : ชื่อที่เรียกตามพันธะทางสังคม..... ๓๐
 “จ่า” : ชื่อเรียกที่สะท้อนการดูถูกทางเชื้อชาติ..... ๓๔
 “ลำแระ” : ชื่อเรียกไพร่หน้าในกัมพูชา..... ๓๗

๑.๓. การขายช้าง.....	๘๖
๒. การทำนา.....	๘๗
๓. การทอผ้า.....	๘๙
๔. การเลี้ยงสัตว์.....	๙๑
๕. อาชีพค้าขาย.....	๙๑
๖. อาชีพอื่นๆ.....	๙๒
ระบบครอบครัวและเครือญาติ.....	๙๓
๑. ครอบครัวและครัวเรือน.....	๙๓
๒. การแต่งงาน.....	๙๕
๓. ที่อยู่หลังการแต่งงาน.....	๙๖
๔. ระบบเครือญาติ.....	๙๗
๔.๑. เครือญาติและคำเรียกชื่อ.....	๙๗
๔.๒. การสืบมรดก.....	๙๘
ระบบการเมืองการปกครอง.....	๙๙
ระบบการศึกษา.....	๑๐๒
๑. โรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือโรงเรียนบ้านตากกลาง.....	๑๐๒
๒. โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาหรือโรงเรียนช่างบุญวิทยา.....	๑๐๕
ระบบศาสนา.....	๑๐๖
๑. ประวัติวัด.....	๑๐๖
๒. บทบาทวัดต่อชุมชน : กรณีพระนักพัฒนา.....	๑๐๘
การเคลื่อนย้ายแรงงาน.....	๑๑๓

บทที่ ๔

ความเชื่อและพิธีกรรมของชุมชน.....	๑๑๕
ชาวกวย : ความเชื่อและพิธีกรรม.....	๑๑๕
๑. ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต.....	๑๑๕
๑.๑. พิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด.....	๑๑๕
๑.๑.๑. การตั้งครรภ์.....	๑๑๕
๑.๑.๒. การคลอดลูก.....	๑๑๖
๑.๑.๓. การอยู่กรรมและการอยู่ไฟ.....	๑๑๗
๑.๑.๔. การโกนผมไฟและการตั้งชื่อเด็ก.....	๑๑๘
๑.๑.๕. พิธีอัญเชิญครุฑกำเนิดมาอยู่กับทารก.....	๑๑๘
๑.๒. ประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวกับการแต่งงาน.....	๑๒๐
๑.๒.๑. การเกี่ยวพาราตี.....	๑๒๐

๑.๒.๒. การหมั้น.....	๑๒๑
๑.๒.๓. พิธีแต่งงาน.....	๑๒๒
๑.๓. พิธีเกี่ยวกับการตาย.....	๑๒๓
๒. ประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวกับการผลิต.....	๑๒๕
๓. ประเพณีการบวชนาคและพิธีกรรมอื่นๆที่สำคัญของชุมชน.....	๑๒๖
* ๔. ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ.....	๑๒๘
๔.๑. ความเชื่อเรื่องผีประจำหมู่บ้านหรือผีปู่ตา.....	๑๒๘
๔.๒. ความเชื่อเรื่องเจ้าพ่อวังตะลุหรือวังทะลุ.....	๑๓๐
๔.๓. ความเชื่อเรื่องผีเรือน.....	๑๓๑
๔.๔. ความเชื่อเรื่องผีแม่ผดหรือผด.....	๑๓๒
๔.๕. ความเชื่อเรื่องผีปอบหรือผมนะ.....	๑๓๔
๕.๖. ความเชื่อเรื่องผีปะกำ.....	๑๓๕
๕. ความเชื่อเรื่องเสน่ห์ยาแฝดและเครื่องรางของขลัง.....	๑๓๕
๕.๑. ความเชื่อเรื่องเสน่ห์ยาแฝด.....	๑๓๕
๕.๒. ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง.....	๑๓๖

บทที่ ๕

ผีปะกำในวิถีชีวิตของชาวไทย-กวย(ต่วย)เฉียงช้าง.....	๑๓๖
ความหมายของคำว่า “ปะกำ” และ “ผีปะกำ”	๑๓๖
ความเป็นมาของผีปะกำในทัศนะของชาวกวยเฉียงช้าง.....	๑๓๘
การกระจายตัวของศาลปะกำในหมู่บ้าน.....	๑๔๐
พิธีกรรมเช่น สรงผีปะกำ.....	๑๔๒
๑. พิธีกรรมการประจุปะกำ.....	๑๔๒
๑.๑. การทำหนังปะกำ.....	๑๔๒
๑.๒. การบวงสรวงหนังปะกำ.....	๑๔๒
๑.๓. การตั้งศาลปะกำหรือโรงปะกำ.....	๑๔๓
๒. พิธีแบ่งปะกำ.....	๑๔๕
๓. ประเพณีและพิธีกรรมการคล้องช้าง.....	๑๔๖
๓.๑. การเตรียมการก่อนออกไปคล้องช้าง.....	๑๔๕
๓.๑.๑. การหาฤกษ์ยามสำหรับวันเดินทาง.....	๑๔๕
๓.๑.๒. การจัดระบบการบังคับบัญชาในหมู่หมอช้าง.....	๑๕๐
๓.๑.๓. การเตรียมการทั่วไป.....	๑๕๓
๓.๑.๔. พิธีกรรมการเช่นไหว้ผีปะกำ ผีเรือน	
และผีประจำหมู่บ้าน.....	๑๕๖

๓.๑.๔.๑. พิธีเช่นไหว้ผีปะกำ.....	๑๕๖
๓.๑.๔.๒. พิธีเช่นผีเรือน.....	๑๕๗
๓.๑.๔.๓. พิธีเช่นไหว้ผีปู่ตาหรือผีประจำหมู่บ้าน.....	๑๖๐
๓.๒. ช่วงระหว่างการออกเดินทางและการตั้งค่ายพักแรมระหว่างทาง.....	๑๖๐
๓.๒.๑. พิธีบวชหมอช้างใหม่หรือพิธี“ปะชิมอ”.....	๑๖๑
๓.๒.๒. พิธีกรรมเช่นสรงพระครู.....	๑๖๖
๓.๒.๓. พิธีสารภาพบาปและเปลื้องบาปหรือพิธี “ปะสะ”.....	๑๖๗
๓.๒.๔. การตั้งชมรมและวินัยภายในชมรม.....	๑๖๘
๓.๓. พิธีบวงสรวงเมื่อจะเข้าป่าและคล้องช้างป่า.....	๑๗๑
๓.๓.๑. พิธีบวงสรวงเข้าป่าเข้าเขา.....	๑๗๑
๓.๓.๒. พิธีเบิกবাদ.....	๑๗๑
๓.๔. พิธีกรรมในช่วงระหว่างการคล้องช้างและหลังจากการคล้องช้าง.....	๑๗๒
๓.๔.๑. ช่วงระหว่างทำการคล้องช้าง.....	๑๗๒
๓.๔.๒. การทำพิธีปัดรังควานช้างเชลย.....	๑๗๖
๓.๔.๓. พิธีลาผีป่าเพื่อเดินทางกลับบ้าน.....	๑๗๖
๓.๔.๔. พิธีกรรมเช่นหนั่งปะกำของผู้ที่คล้องช้างได้.....	๑๗๗
๓.๔.๕. การแบ่งส่วนช้าง.....	๑๗๗
๓.๔.๖. พิธีฝึกช้างเชลย.....	๑๗๘
๔. ผีปะกำกับพิธีกรรมเกี่ยวกับช้าง.....	๑๗๙
๔.๑. พิธีรับช้างและจับช้าง.....	๑๘๑
๔.๒. พิธีกรรมเช่นไหว้ผีปะกำเมื่อช้างเจ็บป่วย.....	๑๘๔
๕. ผีปะกำกับพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตในโอกาสต่างๆ.....	๑๘๔
๕.๑. งานแต่งงาน.....	๑๘๕
๕.๒. งานบวช.....	๑๘๖
๕.๓. การเดินทาง ไปต่างถิ่น.....	๑๘๗
๕.๓.๑. การเดินทางไปต่างถิ่นในระยะใกล้ๆและช่วงเวลาสั้นๆ.....	๑๘๗
๕.๓.๒. การเดินทางไปต่างถิ่นไกลๆและกินระยะเวลาอันยาวนาน.....	๑๘๘
๕.๔. พิธีเช่นไหว้ผีปะกำเมื่อสมาชิกในครอบครัวหรือช้างเจ็บป่วย.....	๑๘๓
๖. ผีปะกำที่ปรากฏในงานช้างจังหวัดสุรินทร์.....	๑๘๓

บทที่ ๖

บทวิเคราะห์.....	๑๘๘
ความเป็นมาของการนับถือผีปะกำ : คติความเชื่อดั้งเดิมและอิทธิพลของวัฒนธรรมอินเดีย.....	๑๘๘
ผีปะกำ : ความเชื่อเกี่ยวกับพลังอำนาจของความอุดมสมบูรณ์.....	๒๑๐

สารบัญตาราง

ตารางที่

๒.๑. แสดงการเทียบแนวเสี้ยววรรณยุกต์ ระหว่างภาษาไทยกับภาษาลาวใต้ ลาวกลางและลาวเหนือ.....	๓๕
๒.๒. แสดงการเปรียบเทียบถิ่นที่อยู่ของชาวทวย ตามทัศนนะของฮาร์มันด์ และคูฟ็อชเซ่.....	๔๔
๒.๓. แสดงกลุ่มย่อยและถิ่นที่อยู่ของชาวทวยในประเทศไทยและกัมพูชา.....	๔๕
๒.๔. แสดงกลุ่มย่อยและถิ่นที่อยู่ของชาวทวยในประเทศไทย.....	๔๖
๓.๑. แสดงจำนวนประชากรหมู่บ้านดากกลาง จำแนกตามช่วงอายุ.....	๘๔
๓.๒. แสดงสถิติจำนวนนักเรียน โรงเรียนบ้านดากกลาง.....	๑๐๔
๓.๓. แสดงสถิติช้างที่เป็นสมาชิกของชมรม ประจำปี ๒๕๓๘.....	๑๑๓
๕.๑. แสดงจำนวนและที่ตั้งของศาลปะกำ.....	๑๔๑
๕.๒. แสดงรายการและราคาของสินค้าที่ทำจากงาช้าง.....	๑๘๕
๕.๓. แสดงรายการและราคาของสินค้าที่ไม่ได้ทำจากงาช้าง.....	๑๕๐
๖.๑. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผีปะกำ ผีเรือน เจ้าพ่อวังตะลุและผีประจำหมู่บ้าน.....	๒๒๘

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่

๒.๑. แสดงถิ่นที่อยู่ของชาวทวาย.....	๔๗
๒.๒. แสดงเส้นทางตามพระยาช้างเผือกของสองพี่น้อง และหัวหน้าชาวทวายทั้งหก.....	๖๑
๒.๓. แสดงจังหวัดและอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีภาษาทวายพูด.....	๖๔
๓.๑. แสดงเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดสุรินทร์.....	๖๖
๓.๒. แสดงลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านดากลางหมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๑๓.....	๗๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่

๓.๑. ภูมิประเทศบริเวณแม่น้ำมูลและป่าทาม.....๖๗

๓.๒. บิดา ภรรยาและลูกชาย ระหว่างรอส่งคณะพาช้างไปเที่ยว.....๗๔

๓.๓. นำช้างขึ้นรถสิบล้อ มุ่งหน้าสู่กรุง.....๘๕

๓.๔. หญิงชรากับการสาวไหม ภาระกิจยามว่าง.....๙๐

๓.๕. พิธีแต่งงานของชาวทวายเลี้ยงช้าง.....๙๕

๓.๖. พระอาจารย์ใหญ่ ขณะกำลังอบรมเขาวชนคำขอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....๑๑๒

๔.๑. ศาลผีประจำหมู่บ้าน.....๑๒๕

๔.๒. พิธีกรรมการรำแม่่มค.....๑๓๓

๕.๑. หนึ่งปะกำ ที่สังสถิตย์ของผีปะกำ.....๑๓๘

๕.๒. ศาลปะกำ ถึงจะทรุดโทรม แต่ก็ยังคงมีการเช่นสรวงอยู่เสมอ.....๑๔๐

๕.๓. ศาลปะกำแบบเสาต้นเดียว.....๑๔๔

๕.๔. ศาลปะกำแบบเสา ๔ ต้น.....๑๔๔

๕.๕. ศาลปะกำแบบเสา ๖ ต้น.....๑๔๕

๕.๖. เป่าเขาควย หรือ “เสนงเกล” ให้สัตย์ญาณก่อนออกเดินทาง.....๑๖๑

๕.๗. พิธีบวชหมอใหม่ หรือ “ปะชิมอ”.....๑๖๕

๕.๘. เตรียมพร้อมเพื่อออกทำการคล้องช้าง.....๑๖๗

๕.๙. การคล้องช้างป่า ของชาวทวายเลี้ยงช้าง.....๑๗๕

๕.๑๐. เช่นสรวงผีปะกำก่อนทำพิธีรับช้างและฝึกช้างใหม่.....๑๘๒

๕.๑๑. พิธีรับช้างและฝึกช้างใหม่.....๑๘๔

๕.๑๒. พิธีบวชนาค.....๑๘๗

๕.๑๓. จุดรูปเช่นผีปะกำเพื่อความเป็นสิริมงคล.....๑๘๗

๕.๑๔. “รายการแสดงการเช่นสรวงผีปะกำ” ในงานช้างจังหวัดสุรินทร์.....๑๙๕

๖.๑. พระโกศวรรดิ นางศรีระวัง พระคชศาสตร์ และ พระสาครกรรม.....๒๐๓

๖.๒. พระยาอินทรมนตรีศรีจันทกุมาร.....๒๐๕

๖.๓. พรหมณ์กำลังประกอบพิธีรับขวัญช้าง.....๒๒๖

๖.๔. หมอเถา แสนดี ครูบาอาวุโส ผู้ผ่านประสบการณ์คล้องช้างป่ามาอย่างโชกโชน๒๓๐

๗.๑. ยูคาลิปตัส มหันตภัยร้ายของช้าง.....๒๓๕